

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ Θ' ΧΥΔΑΪΣΤΙ.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

92. Δοσιθέω Ἱεροσολύμων.

Κωνστ. 24 ἀπριλ. 1681.

Μακαριώτατε καὶ σοφώτατε καὶ θεοφρούρητε Πατριάρχα, πάτερ ἐν Χριστῷ μοι σεβασμιώτατε. Τὴν σὴν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ δέομαι κυρίου τοῦ Θεοῦ διατηρεῖν αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, εὐθυμον καὶ πάσης ἐπιηρείας ἀμέτογον καὶ ἐχθρῶν καὶ ἀντιπάλων ἀνωτέραν.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἔλαβον, καὶ τὴν ὑγείαν αὐτῆς μαθὼν δόξαν ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι Θεῷ. Ἔγνων καὶ τὰς καθ' ὁδὸν ἐνοχλήσεις· ὁ Κύριος δὴ αὐτῇ ἰσχὺν καὶ ρῶσιν. Δύσκολον εἶναι νὰ κυβερνᾷ τινες βαρβάρους καὶ ἀνοήτους, μάλιστα ὅταν τύχῃσι τῆς προσηκούσης εὐλαβείας. Ἔτι δὲ ἄς ἤξεύρη ἡ μακαριότης σου, ὅτι οἱ ἑτερόδοξοι, ἀφ' οὗ ἤλθομεν εἰς τὴν Πόλιν, ἔδωκαν ἀρζιγάλι τῷ πολυχρονίῳ βασιλεῖ, ζητοῦντες τοὺς ἁγίους τόπους μὲ ὑπερβολὰς ταξιμάτων. Ὁ κραταιότατος βασιλεὺς ἔστειλε μὲ τὸν καπιτζιλάρ κεχαγια τὸ γράμμα τῶν Φράγγων εἰς τὸν ὑπέρτατον ἐπίτροπον, καὶ κατόπι τὸν ἐλάλησε καὶ τὸν ἐρώτησε τὴν ὑπόθεσιν. Θαρροῦμεν νὰ ἀπεκρίθῃ τὸ δίκαιον ὁ ἐπίτροπος, ὅτι πρὶν νὰ ὑπάγῃ μᾶς ἐρώτησε πολλὰ καὶ τὰ ἐτυπώθη. Ὅμως πάλιν διὰ μέσου μας ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ ἐνδοξοτάτου κεχαγια ἔγινε προσταγὴ εἰς τὸ γένος μας νὰ παραστήσουν ἀνθρώπους, νὰ συντύχουν καὶ νὰ δεῖξουν καὶ τὰ ἔγγραφα τους. Ὅθεν ἅπαξ καὶ δις συνελθόντες ὁμοῦ κοινῶς ἠύραμεν ἀναγκαῖον εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν νὰ εὐρίσκεται παρὸν ἡ μακαριότης σου, ὡς ἀρχὴ καὶ ρίζα μετὰ Θεὸν πάσης συστάσεως καὶ κυβερνήσεως. Καὶ λοιπὸν ἀνάγκη εἶναι τὸ γρηγορώτερον νὰ ὀρίσῃ ἡ μακαριότης σου· καὶ ἀφίνοντας κάθε ἄλλην ὑπόθεσιν καὶ δουλείαν, ἄς ἔλθῃ, ὅτι ἐνδέχεται ἀργῶντας νὰ στείλουν νὰ τὴν φέρουν καὶ εἶναι ἄτιμον· καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ὁ Θεὸς θέλει συντρίψει τὰς κεφαλὰς τῶν ἐναντίων καὶ νὰ λάβῃ πέρας ἀγαθὸν τοῦτος ὁ μακρὸς ἀγῶνας. Οἱ ἀνθρώποι της θέλουν τῆς γράψουν ὅσα ἐλαλήθησαν πρῶτον καὶ δεύτερον εἰς τὴν συνέλευσίν μας· ἡμεῖς δὲ ἀναμένομεν τὴν ἔλευσίν της, καὶ

δεόμεθα τοῦ παναγάθου Θεοῦ νὰ τῆς δίδῃ κραταιὰν ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν εἰς χρόνους πολλοὺς διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν τοὺς καρποὺς τῶν ἰλαρῶν αὐτῆς εὐχῶν.

(Ἰδιόγ.) Εἰς τοὺς ὀρισμούς της καὶ ὡς υἱὸς ἐν Χριστῷ

Ἀλέξανδρος.

93. Δοσιθέῳ Ἱεροσολύμων.

Κωνστ. 22 Μαΐου 1681.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ μοι πάτερ. Τὴν σὴν μακαριότητα προσκυνῶ, δεόμενος διηνεκῶς κυρίου τοῦ Θεοῦ διατηρεῖν καὶ φυλάττειν αὐτὴν μακρόβιον, ὑγιαίνουσιν, εὐθυμόν τε καὶ ἀμέτοχον πάσης ἐπηρείας.

Πρὸ καιροῦ ἐγράψαμεν καὶ ἐσημειώσαμεν αὐτῷ ὅσα παρὰ τῶν νεωτέρων κακότροπα ἐπιχειρήματα ἔνθα συνέπεσον. Νῦν δὲ μαθόντες παρὰ τῶν αὐτῆς ἀνθρώπων τὴν ἀπὸ τὸ Ἴνεος αὐτῆς ἀπέλευσιν καὶ τὴν πρὸς τὴν Τραπεζοῦντα αὐθις ἐπέλευσιν, ἐξ ὧν καὶ τὴν θεοφρούρητον αὐτῆς ὑγείαν ἐμάθομεν, καὶ πολλὰ ἐχάρημεν, καὶ ἱκετηρίους εὐχὰς τῷ κυβερνήτῃ τῶν ὅλων Θεῷ ἀνεπέμψαμεν, ἐκτενωῶς ἐκλιπαροῦμεν τοῦ ἐπιδιδόναι αὐτῇ τὸ Θεῖον κἀνγε ἐν τοῖς ἐξῆς βίον ἄλυπον καὶ διαγωγὴν ἀτάραχον. Πάλιν οὐδὲ τανῦν ἐλείψαμεν διδόναι εἰδήσιν αὐτῇ, πῶς οἱ τῆς δυτικῆς ὑπέρμαχοι οὐ παύουσι καθ' ἐκάστην παρατηρεῖν τὰς θύρας τῶν κρατούντων ἡμᾶς, μηχανευόμενοι ἡμέρα τῇ ἡμέρα ὅπως ἂν τάχα δυνηθῶσιν ἐλκύσαι αὐτοὺς πρὸς τὰ δοκοῦντα ἄρεστὰ αὐτοῖς καὶ πολλὰς

ἐνοχλήσεις δοκιμάζουν εἰσενεγκεῖν τῇ πανουργίᾳ καὶ τῇ δολιότητι αὐτῶν·
διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ ἐπίτροπος μὲ ἐρωτᾷ καθ' ἑκάστην περὶ τοῦ ἐρχο-
μοῦ αὐτῆς. Εἶδυῖα λοιπὸν ταῦτα ἢ μακαριότης αὐτῆς, μὴν ὑπερθέσῃ
καιρὸν βραδύτητος, ἀλλὰ φροντισάτω τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιδημίαν ταχέως,
ὅτι ἢ πλέον ταχίστη αὐτῆς εἰσέλευσις μᾶλλον ἐπωφελὴς γενήσεται.
Ἡ δὲ τοῦ παναγίου πνεύματος ἐπέλευσις, ἣ τοῖς ἱεροῖς ἀποστόλοις
κατὰ τὴν σήμερον ἐπεφοίτησεν ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ, αὐτὴ
διαφυλάξοι τὴν σὴν μακαριότητα εἰς χρόνους μακρούς· αἱ δὲ πανάγια
καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν, ἀμήν.

(Ἰδιόχ.) Τῆς σῆς μακ. ὡς υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ εἰς τοὺς
ὄρισμούς της,

Ἀλέξανδρος.

94. Τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερεῦσι.

30 μαρτίου 1686.

Πανιερώτατοι ἅγιοι ἀρχιερεῖς καὶ ὀσιώτατοι ἅγιοι πατέρες, οἱ εὐ-
ρισκόμενοι εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητοί,
τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν καὶ παρακαλοῦμεν κύριον
τὸν Θεὸν νὰ σᾶς ἀπολαύσῃ τὸ παρόν μας ἐν ὑγείᾳ καὶ πάσῃ χαρᾷ.

Ἵγυαίνομεν ἐν Χριστῷ, καὶ πάντοτε τὸν μακαριώτατον πατριάρχην
εἰς ἐκεῖνα ὅπου κάμνουν χρεῖα βοηθοῦμεν καὶ διὰ τοὺς ἁγίους τόπους εἰς
ἐκεῖνο ὅπου θυνόμεθα συντρέχομεν, καθὼς νομίζομεν νὰ τὰ ἤξεύρετε καὶ
ἢ ἀγιωσύνη σας.

Τοῦ δὲ παρόντος ἡ αἰτία εἶναι ὅτι ἐδῶ ἀπὸ τὸ μέρος τὸ δυτικὸν ἐπαρAPONÉθησαν εἰς τὴν βασιλικὴν πόρταν καὶ παραπονοῦνται ὅτι τοὺς ἐμποδίζετε νὰ προσκυνοῦν εἰς τὰ προσκυνήματα, τοὺς καταφρονᾶτε, δὲν τοὺς ἀφίνετε νὰ κάμνουν τὰς συνειθισμένας των τάξεις καὶ ἄλλα πολλά. Ἐπειδὴ καὶ τὰ λέγουν πολλά, φαίνεται νὰ λέγουν καὶ κάποιαν ἀλήθειαν, καὶ δὲν εἶναι δίκαιον εἰς τὴν ἀγιωσύνην σας νὰ ἀφίνετε νὰ ἀκολουθῆ μῖσος καὶ σκάνδαλα, τὰ ὅποια ἔχουν κακὸν καὶ ὀλέθριον τέλος· διατί ἡ βασιλεία, ἂν ἔδωκε νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι τὰ προσκυνήματα, ἀμὴ δὲν θέλει νὰ ἐμποδίζωμεν ταῖς ἄλλαις φυλαῖς, καὶ νὰ μὴν κάμνουν τὰς συνηθείας των. Καὶ ἰδῆτε ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ προσέχετε νὰ πορεύεσθε εἰρηνικά, νὰ μὴ καταφρονᾶτε τινὰ ἀπὸ ταῖς φυλαῖς· ἀπ' ἐκεῖνο ὅπου ἔχουν συνήθειαν νὰ μὴν τοὺς ἐμποδίζετε τίποτες· μάλιστα νὰ τοὺς τιμᾶτε, νὰ τοὺς ἀγαπᾶτε· καὶ ἂν ἀκούσετε καὶ ἀπὸ λόγου τοῦ κανέναν ἀσχημον λόγον νὰ τοὺς ὑπομείνετε, μάλιστα τοὺς φράγγους, ὡσὰν ὅπου ὑπερέχουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ἔχουσι καὶ βασιλείας, καὶ τιμὴν ἐδῶ εἰς τὴν πόρταν, καὶ ὡσὰν ὅπου εἶναι μαθημένοι εἰς τοὺς τόπους των νὰ συντυχαίνουν ἐλεύθερα· ἂν λέγουν καὶ τίποτες, μὴ σᾶς μέλη· διὰ νὰ ἔχετε καὶ αὐτοῦ εἰρήνην, καὶ ἐδῶ νὰ μὴ σᾶς διαβάλλουν· ὅτι ὡσὰν πορεύεσθε, ἔτση ἔχομεν καὶ ἡμεῖς καιρὸν νὰ δουλεύωμεν τὸν ἅγιον τάφον, εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ τιμὴν τοῦ γένους μας. Καὶ ἄς ἔχωμεν γράμμα σας νὰ μαθαίνωμεν τὰ καθ' ὑμᾶς. Ταῦτα κατὰ τὸ παρόν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς εἴησαν ἀγαθοὶ καὶ αἱ εὐχαὶ αὐτῆς μεθ' ἡμῶν.

(Ἰδιόχ.) Εἰς τοὺς ὀρισμοὺς τῆς σῆς πανιερότητος

ὁ μέγας δραγομάνος Ἀλέξανδρος.

95. Δοσιθέω Ἱεροσολύμων.

2 ἰουλ. 1698.

Μακαριώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα, πάτερ σεβασμιώτατε. Τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς χεῖρας ἀσπάζομαι, θεόμενος τοῦ ἐν τριάδι ἀδιαιρέτως καὶ ἐν μονάδι ἀσυγχύτως προσκυνουμένου Θεοῦ ἡμῶν διατηρεῖν καὶ διαφυλάττειν αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, εὐθυμον, μακρόβιον καὶ πάσης ἐπηρείας ἀθέατον.

Ἱεράς αὐτῆς ἐπιστολὰς ἔλαβον παμπόλλας, ἃς ἀσπασάμενος, μετὰ τῆς πρεπούσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας ἀνέγων, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς υἰείας αὐτῆς χαριστηρίους ὕμνους ἀνέπεμψα τῷ διατηροῦντι Θεῷ. Πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἀπεκρίθην δίδοντας αὐτῇ λεπτομερῆ καὶ καθαρὰν εἶδησιν ὡς ἐστάλη ὁ Ἰσαακὶς Χουσεγὶν ἀγᾶς εἰς τὸν Ἀχμετπασᾶν τῆς Δαμασκοῦ, διὰ τὸ ταξίλι τῶν ἄσπρων τῆς ἀρπαγῆς· μετὰ πόλλας ἀπειλὰς ἐπρόσταζον τὰ γράμματα νὰ ἐγγειρίσῃ τὰ ἄσπρα τῷ ρηθέντι ἀγᾶ, καὶ νὰ πάρῃ τεμεσοῦκι ἀπὸ λόγου του, καὶ νὰ στείλῃ τὸ τεμεσοῦκι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ καπὶ κεχαγιᾶ του· εἰ δέ, ἐκεῖνος ἤξεύρει. Τὰ γράμματα ἐστάθησαν πόλλας ἡμέρας εἰς τὸ Ὀρδί, ὕστερον ἐνεχειρίσθησαν τῷ Παναγιώτῃ Δημητράκῃ. Ἴσως ἢ μακαριότης σου νὰ ἀδημόνησεν ὅτι ἄργησεν ἢ ἐξόρθωσις τῆς δουλείας, καὶ ὡς ἄργησαν καὶ αἱ ἀποκρίσεις, καὶ νὰ μᾶς ἐκατηγόρησεν ὡς ραθύμους καὶ ἀμελεῖς εἰς τὴν δούλευσίν της, τὴν οὔσαν δούλευσιν τοῦ Ἁγίου Γάφου. Ὅμως ἀμελεῖα δὲν ἐγένεν οὐδεμία, ὅτι καὶ τὸ δίκαιον δὲν τὸ καλεῖ· τὸ βραδὺ μηδέποτε βραδύ, ὅταν ἐκπληροῖ τὸν σκοπόν, οὔτε ραθυμία λέγεται ὅταν δὲν παρέλθῃ ἢ εὐκαιρία. Ἡ μακαριότης αὐτῆς ὑπερβαίνει τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, λέγω τοῦ προφήτου καὶ τὸν ζῆλον αὐτοῦ· ἀλλ' ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ θιάσου τῶν μὴ καμψάντων τὸ γόνυ τῷ Βάαλ· ἢ μιμεῖται τὴν ἐπαινουμένην ἀπιστίαν τοῦ πιστοτάτου ἀποστόλου. Θέλει νὰ εἶναι ἢ ὑπόθεσές της ψηλαφηταῖς. Ἴδου λοιπὸν παρῆν καὶ ὁ δεσπότης Χριστὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἐκυρώθη τὸ παράγγελμά της, ὡς ἤθελεν,

Ε.Υ.Δ. τ.Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἴσως καὶ καλλιώτερα. Μὴ γένοιτο· δὲν ἐβαρύνθηκα τὰ ἱερά αὐτῆς γράμματα· ἄμποτε νὰ ἦτον καὶ ἄλλη τις ὑπόθεσις νὰ τὴν παροτρύνῃ νὰ γράφῃ· ἂν λέγω ψέματα ὅτι καὶ χωρὶς ὑποθέσεως γράφει συχνά, ἡ πείρα θέλει τὸ φανερώσει· ἂν καλὰ καὶ ἔχω εἰς αὐτὸ τὴν ὑπόσχεσίν της, καὶ ποταπὴν ὑπόσχεσιν, νὰ συνοδεύῃ καὶ τὰς γραφὰς τοῦ σπητιοῦ μου.

Ἦλθομεν πλησίον εἰς τὸ Καπιλὶν ντερβέντι· περνοῦμεν τῇ τετάρτῃ τοῦ ἰουλίου. Ἄς ἔχωμεν ἐφόδιον τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχάς, ἐφόδιον ἀντὶ πάντων ἡμῶν τιμιώτατον· οἱ δὲ χρόνοι αὐτῆς εἶησαν ἀγαθοὶ καὶ πάμπολλοι.

Τῆς ὑμ. μακαριότητος υἱὸς καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς

Ἀλέξανδρος.

Ὁ ἄρχων ὁ Κυρίτζη Μιχαλάκης τὴν προσκυνεῖ καὶ ἀσπάζεται εὐλαβῶς τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν.

96. Δοσιθέω Ἱεροσολύμων.

Καρλοβίτζη, 20 ἔκτ. 1698.

Μακαριώτατε καὶ σοφώτατε καὶ Θεοφρούρητε πατριάρχα, πάτερ ἐν Χριστῷ μοι σεβασμιώτατε. Τὴν σὴν μακαριότητα προσκυνῶ καὶ δέομαι κυρίου τοῦ Θεοῦ διατηρεῖν αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, εὐθυμον καὶ πάσης ἐπηρείας ἀνωτέραν.

Τριπλᾶς ὑπερτίμους αὐτῆς ἐπιστολάς μετὰ καὶ τῶν ἀγίων της εὐχῶν ἀσπασάμενος ἔλαβον. Εὐχαριστῶ καὶ ὑπερευχαριστῶ αὐτῇ ὑπὲρ τῆς περὶ ἐμοῦ ἀγαθῆς ὑπολήψεως καὶ δέχομαι τὰ παρ' αὐτῆς ἐγκώμια ὡς πατρικῆς στοργῆς καὶ εὐνοίας ἀποκυήματα, ὅχι τῆς ἐμῆς ἀξίας ἰδιώματα καὶ ἐπίτιμα, ὅ,τι καὶ εἶναι πολὺ ἢ ὀλίγον, εἰς τιμὴν τοῦ γένους καὶ ὠφέλειαν συντείνουν, τὸ ὁποῖον ἔχοντας ζωὴν θέλει τὸ δείξει ὁ καιρὸς. Καλὸν σκοπὸν καλὰ τέλη ἀκολουθοῦν. Ἐὰ συντείνοντα εἰς δούλευσιν τοῦ ἀγίου καὶ ζωοδόχου Ἰάφου καὶ ὅσα παρ' αὐτῆς εἰς μνήμην ἠνέγθησαν, καὶ ὅσα παρ' ἐμοῦ ἐμελετήθησαν, ὅλα προσφόρως ἀνηγγέλησαν οἷς ἐδέησε, καὶ εὐμενεῖα Θεοῦ πρὸς ἀγαθὸν τέλος τείνουσι, καὶ ἡμεῖς ὁὐκ ἀργοῦμεν. Ἐλπίζομεν νὰ ἔλθωμεν γλήγωρα ὀπίσω καὶ νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς ἐφειωτάτης καὶ τερπνοτάτης αὐτῆς συνομιλίας. Πολὺς εἶναι ὁ Θεὸς αὐτῆς ζῆλος καὶ ὑπὲρ πᾶν μέτρον ἀνθρωπίνης διαθέσεως· τὸν τιμῶ, τὸν ἐπαινῶ, πλὴν ὅσον χρειάζεται πρὸς παντελεῖ ἀβλάβειαν καὶ ὀλοτελεῖ ὠφέλειαν, ὅλα καλὰ ἔγιναν καὶ γίνονται με Θεοῦ εὐδοκίαν.

Ἐδῶ συνήλθομεν οἱ αὐτοκρατορικοὶ ἡμεῖς καὶ οἱ τοῦ καίσαρος, καὶ τῆς Μοσχοβίας καὶ τῆς Λεχίας καὶ τῆς Βενετίας εἰς τὸν κάμπον τῆς Καρλοβίτζας. Ἐχομεν καλαῖς ἀρχαῖς· ἐλπίζομεν καὶ τέλος ἀγαθὸν καὶ ἐν συντόμῳ. Εἶδον τὰ γράμματα τοῦ υἱοῦ μου Νικολάου καὶ τὸ ἐδικόν της, καὶ τὸ ἐδικόν μου, ὅμως τῆς κυράτζας Ρωξάνδρας τῆς Ουγατρὸς μου ὁὐκ ἔλαβον εἶναι τώρα δύο μῆνες, ἦτον ἐγκυος καὶ εὐρίσκομαι εἰς μεγάλην ἔγνοιαν. Χαίρομαι πῶς αὐτοῦ εἶναι ἐφέτος ὁ ἀέρας ὑγιεινός. Πρέσβυς Μοσχοβίας εἶναι ὁ κοινὸς φίλος ὁ Προκόπιος ὁ Πογδανοβίτσης· με πολλὰ καλὴν ἑταιρίαν ἔμελλεν ἐκ Θείας Προνοίας ὡς καὶ ἄλλοτε καὶ νῦν νὰ συνομιλήσωμεν ὁμοῦ τὰ τῆς εἰρήνης. Ἐὰ παρόντα γράμματα θέλει στείλει τοῦ υἱοῦ μου Νικολάου· Ἄς ἔχω δὲ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα πάλιν μετὰ καὶ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν, ἧς οἱ χρόνοι εἶησαν ἀγαθοὶ καὶ πολλοί.

Ἐκ τῆς ὑμ. μακαριότητος υἱὸς καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς ὅλος

Ἀλέξανδρος

97. Δοσιθέω Ἱεροσολύμων.

1702.

Πιττάκιον.

Μακαριώτατε καὶ σεβασμιώτατε, ἡμέτερε φιλοστοργότατε πάτερ, ἔγνωνα τὰ ὅσα σημειοῖ περὶ τῆς κοινῆ γνώμῃ συγκροτηθείσης εἰς ἐμὲ εὐνοίας μετὰ καὶ τῆς προτροπῆς εἰς ὁμοίαν διάθεσιν, καὶ ὅτι καὶ ὁ ἄρχων ὁ στόλνικος, καὶ ὁ ἄρχων ὁ μπάνος καὶ ὄλη ὁμοῦ ἢ συγγένεια τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντου ἐσύμπνευσαν εἰς αὐτὴν τὴν φιλικὴν ἔνωσιν. Καὶ λοιπὸν τοῦτο τῆς μαρτύρομαι ὡς καὶ πρότερον ὅτι καὶ λυπούμενος οὐκ ἔγνωνα ἀντιλυπῆσαι· τώρα δὲ ὁποῦ συνεργεία τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἔγινε πρόδηλος ἢ ἑκατέρου μέρους γνώμη, θέλει ἀκολουθήσουν ὠφέλειαις ἀμοιβαίαις, καὶ θέλει λάμπει μετὰξὺ φιλία ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἄς ἀφῆσω τὸν αὐθέντην ὁποῦ ἔτι ἀνθοῦσα ἢ νεότης αὐτοῦ ἔγινεν ἐπέραστος εἰς ἐμὲ καὶ περισπούδαστος, καὶ ἀπὸ τότε ἕως τώρα εὐρίσκεται εἰς τὴν ψυχὴν μου ζωγραφημένη ἢ πανάρετος αὐτοῦ εἰκὼν· καὶ ὅταν ἐνθυμηθῶ τὴν αὔξησιν τῆς εὐτυχίας του, ἀγάλλεται ἢ ψυχὴ μου καὶ θέλω τὴν στερέωσίν του ἴσα μὲ τὴν ζωὴν μου. Μὲ τὸν ἄρχοντα τὸν στόλνικον ἔχομεν καὶ ἄλλαις σχέσεσ ὁποῦ μᾶς συνδέουν· εἴμεθα ἐμήλικες, μᾶς συνδέει καὶ ἡ ἐπαγγελία τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς φιλομαθείας· καὶ λοιπὸν ἄς μὲ γράφῃ καὶ νὰ τὸν γράφω· ἄς λύσῃ τὴν μακρὰν σιωπὴν, ἄς εἶναι ἢ μακαριότης σου ὁ ἥλιος καὶ ἡμεῖς οἱ Μέμνονες. Βέβαια ἀπολαύοντας καὶ ἡμεῖς καὶ τινες τῶν συγγενῶν μας τῆς μεγάλης αὐτῶν εὐδαιμονίας, χρέος εἶναι καὶ θεῖον καὶ ἀνθρώπινον νὰ τὴν περιέπω καὶ ἐγώ, ὅση δύναμις καὶ ὅση σπουδὴ. Ἡξεύρει καλὰ ἢ μακαριότης σου πῶς μᾶς πέφτει καὶ λόγος καὶ ἔργον, καὶ ὡς ἡ χαρούμενη καρδία γεννᾷ γλυκεῖς καρπούς. Ὁ αὐθέντης ἄς εἶναι πολύχρονος, ἔχει ἄκραν σύνεσιν, ἀμὴ ἂν συμβουλευέται καὶ ἐμένα καμμίαν φροσάν, ὡς ὁποῦ ἐνοπτεύω καλλίτερα τὰ τῆς βασιλικῆς πόρτας, καλῆ

καὶ ὠφέλιμη βουλή δὲν θέλει λείπει. Καὶ λοιπόν, καθὼς ἐσυμπέρανε, συμπεραίνω καὶ ἐγώ, πλέον αὐτὰ ἅς στέκουν εἰς τὴν στάσιν ὁποῦ ἐβάλθηκαν, καὶ πάλιν αἱ εὐχαί της μετ' ἐμοῦ καὶ οἱ χρόνοι της ἀγαθοὶ καὶ πολλοί.

98. Χρυσάνθω Τεροσολύμων¹⁾.

7 ἀπρίλ. 1708.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα, πάτερ σεβασμιώτατε. Τὴν ὑμετέραν θεοφρούρητον μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅπως διατηροῖη αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, εὐθυμον, ὑγιᾶ μετὰ μακροβιότητος καὶ εὐροίας τῶν πραγμάτων καὶ ἐπιτυχίας πάντων τῶν καταθυμίων.

Τὴν θεσπεσίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν ἀσπασάμενος ἔλαβον, καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας ἀνέγνων, καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐημερίας αὐτῆς τοὺς συνήθεις ὕμνους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι Θεῷ, οὗ τῆ εὐμενείᾳ καὶ χάριτι συμφυλαχθεῖη ἐπὶ μῆκιστον ἀδιάσειστος καὶ ἀμετάπτωτος. Ἀνέγνων καὶ τὰ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ γράμματα, καὶ ἔγνων τὰ ἐκεῖ πραττόμενα, καὶ χαροποιὰ καὶ λυπηρὰ ἐκεῖνο μὲν ὅτι εἰρηνεύουσι, τοῦτο δὲ ὅτι διὰ μέσου πολλῶν δαπανημάτων βέβαια τὰ πράγματα τρέχουσιν ἐπὶ τὸ χειρόν καὶ ἐξ ἀνάγκης

¹⁾ Τὸν ἔτει 1707, 18 φεβρουαρίου, ἀποβιώσαντα πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δοσίθεον διεδέξατο ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ Χρυσάνθος Νοταρᾶς.

καταντῶσιν εἰς ἀφανισμόν, ἂν ὁ Θεὸς δὲ φέρῃ τὴν Θεραπείαν οἷς τρό-
ποις οἶδεν ἢ Θεία του πρόνοια. Μόνον ἄσπρα θέλουν, ὅτι ἄσπρα τοὺς
πέρνουν· ἢ δόσις εἶναι ἄδεια εἰς τὴν λήψιν· πῶς νὰ ψηφίσουν χάτι
σερίφια; ὅπου ἐκεῖνοι ὅπου τὰ δίδουν δὲ ψηφοῦν τοῦ Θεοῦ τοὺς
ὀρισμούς. Ἐχάθη ἢ δικαιοσύνη καὶ συναπόλλυται τὸ πᾶν· οὔτε μὲ τὴν
δόσιν γίνεται σύστασις, οὔτε χωρὶς τῆς δόσεως ἔχει ὑπόστασιν ἢ σω-
τηρία· μόνον ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ νεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐξουσια-
στῶν νὰ παύσουν ἢ ἀλλαγῆς. Τί καλὸν ἔχει ἢ ποιμένη τῶν προβάτων,
ὅταν πέμπωνται συχνὰ εἰς αὐτὴν ἄλλοι καὶ ἄλλοι ἄγριοι καὶ πεινασμέ-
νοι λύκοι; Ἄς εἶναι πολύχρονος καὶ Θεόσωτος ἢ ἐκλαμπροτάτη συζυ-
γία, ὅπου προφητικῶς ἐράνηκε προμηθευτής. Ὁ μέγας ἡγεμὼν εἶναι
κοινὸς εὐεργέτης, εἶναι κοινὴ κρηπίς· παρὰ τῆς αὐτοῦ Θεοσεβείας ρέει
τὸ ὑμῆττειον μέλι ὅπου γλυκαίνει τὰς ἐνδείας· οὐ τὴν στέρησιν οὐ μὴ
ἰδῶμεν, ἀλλὰ συμφυλαχθεῖν εἰς γῆρας βαθύτατον. Γράφω τὰ γράμ-
ματα, ὅπου μὲ προστάζει, καθὼς πρέπει καὶ ἄμποτε νὰ ἰσχύσουν. Τὸ
μυστικὸν εἶναι ἢ ζωὴ τῶν πραγμάτων· καλὰ κάμνει ὅπου τὸ προστά-
ζει· ὅσα γράφει πρὸς ἐμὲ μένουσιν ἀνέκδοτα, ἂν λυποῦσι, μόνον ἄς
παρηγοροῦσιν αὐτὴν, καὶ μακαρία ἢ ὥρα· ἢ κοινωνία τῆς λύπης νὰ
γίνεται ἐλάττωσις αὐτῆς. Κύριος οἶδεν ὅτι συμπάσχω, συμπονῶ, συνερ-
γῶ, βοηθῶ, κήδομαι, ἀλλὰ τὸ κατὰ δύναμιν, ἣν ὁ Κύριος αὐξήσοι καὶ
ποιήσοι παράλληλον τῇ χρείᾳ. Ὁ ἅγιος ἐπίτροπος τί νὰ κάμη; καὶ
ἀναγκάζεται καὶ ἐντρέπεται καὶ στενοχωρεῖται. Ἀλήθεια δὲν ἔχει πολ-
λοὺς κόπους σωματικούς, ἀλλ' ἔχει πολλὴν ὀδύνην ψυχικὴν. Δὲν τὸν
λανθάνει ἢ δυσχέρεια τοῦ καιροῦ, ἀλλ' ὠλοῦμενος ὠθεῖ. Ἡ ὑπομονὴ καὶ
ὁ καιρὸς ὅλα τὰ κατορθώνει. Καὶ ἐγὼ πολλὰ τὸν παρηγορῶ, ὅτι ἐν
ἀληθείᾳ τὸν εὐρίσκω ἰκανώτατον. Ἔγνων καὶ τὰς ὑπομνήσεις αὐτῆς
τὰς εἰς τὰ γραφόμενα παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου. Ὁ κατάλογος τῶν πεσχε-
σίων πολυάριθμος καὶ μεγάτιμος, ἀμὴ φαίνεται μοι νὰ ἔχη μεγάλην
ἐννοιαν, ὅτι δὲν βλέπω εἰς τὰ γράμματά του καμμίαν πρόσκλησιν.
Ὅταν ὀρίση καὶ γένη ἀμοιβαία ἐν Χριστῷ ἀπόλαυσις καὶ κοίνωσις
τῶν δεόντων, καὶ σκέψις τῶν περιισταμένων, τότε ὅτι τὴν φωτίση ὁ
Θεὸς ἄς κάμη διὰ τὴν ἀπέλευσιν. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἔγραψε τῷ μεγάλῳ
ἡγεμόνι νὰ κυβερνήσῃ τὸν ἀποστάτην· δὲν ἐξεύρω τί θέλει ἀποκριθῆ.
Ὁ κοινὸς υἱὸς τὴν προσκυνεῖ καὶ ἀσπάζεται τὴν δεξιάν αὐτῆς· ἔγραψε

καὶ ἅπαξ καὶ δὶς. Ἐς ἔγω τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχὰς μετὰ καὶ τῶν Θεοσπεσίων γραμμάτων· ἧς οἱ χρόνοι εἶησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

Τῆς ὑμ. σεβασμιωτάτης μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ,

ὁ ὑμέτερος ὄλος

(λείπει ἡ ὑπογραφή διὰ τὸν φόβον).

99. Τῆ ἐν Ἱεροσολύμοις Συνόδῳ.

20 Σεπτ. 1708.

Πανιερώτατοι ἅγιοι ἀρχιερεῖς, αἰδεσιμώτατε ἅγιε ἐπίτροπε, πανοσιώτατοι ἡγούμενοι, ὀσιώτατοι ἱερομόναχοι καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες, ὅσοι συμπληροῦτε τὴν ἀγίαν σύναξιν ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ, ἐμοὶ προσφιλέστατοι καὶ διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης ἀδιασπᾶστος ἐν μιᾷ συμπνοίᾳ συνημμένοι, τὴν ὑμετέραν Θεοσέβειαν ἀσπάζομαι καὶ περιπτύσσομαι. Κύριος ὁ Θεὸς διατηρήσοι ὑμᾶς ἐν ὑγείᾳ καὶ ἀγαλλιάσει καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ εἰς δόξαν τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ.

Δὲν λανθάνει τὴν ὑμετέραν γνῶσιν, ὅτι διὰ τετταράκοντα σχεδὸν ἐτῶν, ἕως οὗ μετέστη εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς ὁ μακαριώτατος καὶ ἀγιώτατος καὶ Θεοσοφώτατος δεσπότης καὶ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων, ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος κύριος Δοσίθεος, συνεζήσαμεν μὲ ἀδιάσπαστον ἔνωσιν ἀμφότεροι κατὰ Θεῖον ζῆλον προθυμού-

μενοι καὶ ἐνεργοῦντες τὴν περιφρούρησιν τῶν ἁγίων προσκυνημάτων με-
γαλιστερίαι καὶ ἄλλα ἐξωτερικὰ γράμματα· καὶ ἂν δὲν ἐπαρχωροῦσεν
ὁ Θεὸς νὰ ἀναχωρήσω μετὰ τὴν πρεσβείαν εἰς ἄλλοδαπὴν γῆν, ἴσως νὰ
μὴν ἀκολουθοῦσε καὶ ἡ ἀποξένωσις ὅπου ἔγινε. Μεταστάντος δὲ εἰς τὴν
ἀγῆρω ζωὴν ἐκείνου τοῦ ἀειμνήστου καὶ μακαρίτου, ὅλη ψυχῆ καὶ δια-
νοία δὲν ἀφέθη, νὰ εἰσπρόσῃ κανέναν ξένον ὡς ἔσπευδόν τινες, ἀλλὰ
ἔγινεν ἡ μετάθεσις τοῦ νῦν μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατριάρχου
καὶ δεσπότη κυρίου Χρυσάνθου, γνωρίζοντας τὴν αὐτοῦ μακαριότητα
ἀξιωτάτου τοῦ ἁγιωτάτου ἁρόνου τῆς Ἱερουσαλήμ ὡς ἱεράρχην στο-
λισμένον πρῶτον μετὰ φυσικὰ χαρίσματα, φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιο-
σύνην καὶ ἀνδρείαν, ἔτι δὲ νήφοντα καὶ διὰ παντὸς ἄγρυπνον, ἀκόμη
κεχόσμημένον μετὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν σοφίαν καὶ ἐξωτερικὴν πολυμά-
θειαν, καὶ ἦθος καὶ τρόπον ἀρχιερεῖ προσήκοντα, τὸ δὲ κορυφαίωτάτον
πλήρη φόβου Θεοῦ καὶ ἀμωμήτου εὐσεβείας, καὶ ἄλλας ἀρετάς, τῶν
ὁποίων τὴν ἀπαρίθμησιν δὲν συγχωρεῖ τὸ ὕψος μιᾶς ἐπιστολῆς. Καὶ
διὰ τοῦτο ὄχι μόνον εἰς τὸν προβιβασμὸν τῆς αὐτοῦ μακαριότητος ἐσά-
θημεν ὑπέρμαχοι φυλάττοντες τὴν τιμὴν καὶ τὴν σύστασιν καὶ τοῦ
ἁγιωτάτου ἁρόνου καὶ τοῦ σεβασμιωτάτου τούτου προσώπου· καὶ ἀκο-
λούθως εἰς πάσας τὰς τυχούσας γρείας ἐφύλαξα τὸν αὐτὸν τόνον καὶ
τὴν αὐτὴν σπουδὴν καὶ ἐγὼ καὶ ὁ υἱός μου ὁ μέγας λογοθέτης καὶ
μέγας ἐρμηνεύς, ἔχοντες ἀμφοτέρωθεν καύχημα τὴν ὑπηρεσίαν τῶν θεο-
βαδίστων προσκυνημάτων, ἡ ὁποία ζέσις καὶ προθυμία θέλει φυλαχθῆ
μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς. Περιττὴ εἶναι κάθε πολυλογία· ἰδοὺ ἡ ζῶσα
οὐ μόνον τοῦ μακαρίτου ἐκείνου καὶ ἀοιδίμου ἡμετέρου πατρὸς καὶ πα-
τριάρχου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ δεσπότη Χριστοῦ εἰκῶν, καὶ διὰ ζώσης
φωνῆς, ὅταν φθάσῃ σὺν Θεῷ ἁγίω, θέλει διηγηθῆ τὰ πάντα, καὶ θέλο-
μεν ἔχει τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας πάσης τῆς ἁγίας συνάξεως καὶ τὸ
ὑπὲρ τῆς ἀφέσεως τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν θεοπειθὲς μνημόσυνον. Ἔτι
δὲ ζέουσα ἡ θεοφρούρητος αὐτοῦ μακαριότης θείῳ ζήλῳ καὶ βαθυτάτῃ
φρονήσει περιθαλπομένη θέλει προβάλλει ὅσα ἐνταῦθα ἐκοινολογήθησαν
περὶ τε τῆς ἐφετῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἁγίων προσκυνημάτων καὶ τῆς
ἐπαναλήψεως αὐτῶν, καὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου ἁρό-
νου, διὰ νὰ προφυλαχθῆ ἀπὸ κάθε λογῆς ἔξωθεν ἐπίβασιν, ὅτι ἔχομεν
χρέος νὰ προστοχαζώμεθα καὶ τὰς μελλούσας δυσκολίας καὶ ζημίας,

ὄντα ἀπρόοπτα τὰ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις εἶναι ὄχι μερική καὶ εἰδική, ἀλλὰ κοινωφελῆς καὶ συστατικὴ τοῦ ἀγιωτάτου τούτου ὁρόνου, ἔχοντας ἡ μακαριότης τὸν θεῖον σκοπὸν πρὸς κυβέρνησιν τοῦ ἁγίου ὁρόνου εἰς τὸν καιρὸν οὐ μόνον τῆς οἰκονομίας καὶ διοικήσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μετέπειτα αἰ κυριώταται καὶ ἀναγκαιόταται ὑποθέσεις νὰ κυβερνῶνται ὄχι αὐτοδεσπότης καὶ αὐτοθελήτως, ἀλλὰ σκέψει καὶ γνώμη κοινῇ, καὶ τρόπῳ πρέποντι τῇ κοινοβιακῇ διαγωγῇ, θέλει προβάλλει ἀφ' ἑαυτῆς τὰ κοινὰ κοινῇ. Καὶ λοιπὸν ἐπομένως καὶ ἡ ὑμετέρα θεοσέβεια διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ παναγίου πνεύματος θέλετε στοχασθῆ τὰ προβαλλόμενα μὲ κοινὴν σύμπνοιαν, καὶ θέλετε ἀποφασίσαι μὲ θεῖον ζῆλον εἰς αἰώνιον διαμονὴν τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα· ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ κοινῇ πάντας καὶ ἕκαστον ἰδίᾳ κατὰ τὸν βαθμὸν αὐτοῦ παρακαλοῦμεν νὰ ἀφιερῶσητε εἰς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τὰ ἴδια θελήματα μὲ τὴν ὑποταγὴν συσσωματούμενοι τῷ δεσπότη Χριστῷ, διὰ νὰ καταργηθῆ ὁ πατὴρ τῶν σκανδάλων καὶ τῆς διχονοίας καὶ νὰ ὑψωθῆ τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ παναγίου Θεοῦ· τὴν ὁποίαν σύμπνοιαν καὶ ὁμόνοιαν μανθάνοντες καὶ ἡμεῖς καὶ πάντες οἱ Χριστιανοὶ καθένας, κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἐπιτηδειότητα, θέλομεν ὑπηρετήσαι προθύμως καὶ ἀόκνως τοῖς σεβασμίσι προσκυνήμασιν, οὐδεμίαν ἄλλην ἀντιμισθίαν ἐπιζητοῦντες, ἀλλ' ἦν ὑπεσχέθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ δούλοις· ὧ δόξα καὶ τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, ὑμῖν δὲ ἔλεος καὶ εὐζωία καὶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι.

Τῆς ὑμ. ἀγίας συνάξεως ἐν Χριστῷ υἱὸς
καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς σας

Ἀλέξανδρος.

100. Χρυσάνθω Ἱεροσολύμων.

17 ἰαν. 1709.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε πατριάρχα τῆς ἀγ. πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε. Τὴν ὑμ. μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν δεξιάν αὐτῆς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ ἐν τριάδι ὑμνουμένου Θεοῦ ἡμῶν, ὅπως διατηροίη αὐτὴν ὑγιαίνουσιν μετὰ μακροβιότητος καὶ εὐθυμοῦσαν μετ' εὐτυχίας, ἀμέτοχόν τε παντός ἀνιάρου καὶ τῶν ἀντικειμένων ὑπερτέραν ἐν ἐπιτυχίᾳ πάντων τῶν καταθυμίων.

Τὸ ἱερόν καὶ ὑπέριμον αὐτῆς γράμμα μετ' εὐλαβείας ἀσπασάμενος ἔλαβον, καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐδοόσεως αὐτῆς ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι Θεῷ, οὗ τῇ εὐμενεΐᾳ καὶ χάριτι συμφυλαχθεΐη ἀδιάσειστος καὶ ἀμετάπτωτος ἐπὶ μήκιστον. Δηλοποιεῖ ἡ μακαριότης αὐτῆς τὴν ἀφίξιν τῆς εἰς τὴν Δαμασκόν, τὴν προσκύνησιν τοῦ ἐπάρχου καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ὁμιλίαν, τὴν περὶ αὐτὴν ἀποδοχὴν καὶ περιποίησιν τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας, καὶ τὴν μελετωμένην ἐκδημίαν πρὸς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ ἐχάρην· εἶθε πάντοτε τὰ κατ' αὐτὴν νὰ τρέχουσι μὲ εὐροίαν. Ἀπὸ δὲ τοῦ τζογαδάρη ἔμαθον καὶ τὸν πλησιασμόν πρὸς τὴν αὐτὴν ἀγίαν πόλιν· ὅθεν ἐλπίζω Θεοῦ εὐδοκῶντος ἕως τώρα νὰ ἔφθασεν εἰς αὐτὴν, καὶ νὰ ἀπόλαυσε τὴν αὐτόθι ἀγίαν ὁμήγυριν, ἣν καὶ ἀσπάζομαι καὶ ἐξαιρέτως τὸν ἀγιώτατον αὐτῆς ἀδελφόν καὶ ἐπίτροπον περιπτύσσομαι. Προσδέχομαι καὶ ἕτερον αὐτῆς γράμμα χαροποιὸν περὶ τῆς τελείας αὐτῆς εὐδοόσεως καὶ παντός χρειώδους. Ἐγὼ μετρίως δὲν ἠξέυρω ἂν ὑγιαίνω ἢ ἀσθενῶ. Ἐξαμηνιαῖον ἔπαθον ἴκτερον μὲ πόνον· εἶθε διὰ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν ἀξιωθείην τῆς τελείας ἀναρρώσεως. Τὰ τέκνα μου τὴν προσκυνοῦσι καὶ ἀσπάζονται τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν. Τὰ τῆς Ἐκκλησίας ρέουσιν ἐπὶ τὸ χειρόν· ὁ Κύριος νὰ παύσῃ τὴν ὀργὴν του μετὰ συνετισμοῦ πρὸς πάντας. Τὰ κατὰ τὸν Μαζέπαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐναντίους φυγὴν παράδοξα καὶ ἀνέλπιστα. Ἔτι καὶ νῦν διατρίβουσι τὰ ἀντίπαλα κατὰ τὸν Βορυσθένην.

Τῆς 9' τοῦ Ιανουαρίου μηνὸς μετὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν ἔγιναν οἱ γάμοι τοῦ κοινοῦ υἱοῦ Ἰωαννάκη μετὰ πολλῆς φαιδρότητος, καὶ ἐπίομεν εἰς ὑγείαν τῆς. Εὐχαριστῶ ὅτι καὶ μὲ δῶρα ἐτίμησε τοὺς γάμους. Ἄς ἔχω πάλιν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ τὴν ἐπὶ λεπτοῦ εἶδησιν τῶν κατ' αὐτῆς πραγμάτων, ἃ καὶ πάλιν ἐπεύχομαι μετ' εὐκληρίας πολλῆς ἀποβῆναι· καὶ οἱ χρόνοι αὐτῆς εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

Τῆς Θεοῦ σεβασμιωτάτης μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς αὐτῆς

Ἀλέξανδρος.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ἐπίκρισις τοῦ Ἐπιστολαρίου,
ἀπὸ τοῦ 1806.

Γεγραμένου λόγου ἐν τοῖς Προλεγόμενοις περὶ τῆς πρώτης ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδόσεως τοῦ Ἐπιστολαρίου κατὰ τὸ 1804, εὐλογον ἐκρίθη νὰ παρατεθῇ ἐνθάδε εὐμεγέθῃ αὐτῆς ἐπίκρισις, ἣν δύο ἔτη ὕστερον ἐδημοσίευσεν λόγιος γερμανὸς ἐν ἀριθμῷ 172 τοῦ τότε σπουδαιοτάτου περιοδικοῦ συγγράμματος Allgemeine Literatur-Zeitung.

Der gelehrte Arzt Basilius, Herausgeber dieses Werkes, wollte Jünglingen Muster eines guten Briefstils in die Hände liefern; die Arbeit ist aber so ausgefallen, dass die Nebensachen mehr als die Hauptabsicht interessiren. Wenn Einfachheit, Kürze, Zweckmässigkeit Briefe empfehlen, so kann die steife Rhetorik und wortreiche Leerheit der meisten hier vorkommenden Muster unmöglich eine gute Anleitung sein. Allein die langweiligen Chrien endigen S. 71. Von da bis S. 273 folgen merkwürdige Briefe des bei der Pforte als geheimer Staatsrath, Ἐξ ἀπορρήτων, angestellt gewesenen Alexander Maurocordatos, dessen Einfluss auf Krieg und Frieden, besonders von 1653 bis 1699, sonst bekannt ist. Zwar sind auch seine Briefe nicht frei von jenen ampullösen Rednereien; sie haben manchmal, aber nicht immer, das Herzliche, was dem Briefe den Vorzug vor geschmückteren Aufsätzen giebt: überdem ist kein einziger datirt, und es gehört eine nicht oberflächliche Kenntniss der Zeiten dazu, um sie in ihre Jahre hinzuweisen; mühsam ist dabei die Lectüre durch den elenden Druck mit ganz abgestumpften Typen auf beinahe durchsichtigem Papier. Dennoch wird Niemand ohne mancherlei Belehrung die Sammlung aus den Händen legen. Man sieht einmal den Charakter eines der edelsten neugriechischen Grossen, als Bürger (das Geschlecht war von Chios), Gatte, Vater, Freund, Geschäftsmann, wahrer Verehrung würdig, nicht unglücklich in Vergleichung Anderer, aber durch die despotische, misstrauische Regierung, wie durch die unpatriotische Handlungsweise vieler Griechen selbst unaufhörlich gebeugt. In den Alten war er sehr gelehrt; rührend empfiehlt er dem alexandrinischen Patriarchen Gerasimus und unaufhörlich seinen eigenen Söhnen diesen einzigen Weg, wieder etwas zu werden, dass man die Vorzeit sich aneigne. Er dringt sehr auf die Cultur der

alten attischen Grazie, deren Ueberbleibsel Margunius und Corydalcus gesammelt, sehr auch auf die Uebung im alten Stil, und seinem eigenen ist von Seiten der Reinheit wirklich nicht viel vorzuwerfen. Sein Führer in der Kritik scheint vornehmlich Photius, nach dessen S. 314 abgedruckten Schreiben an Erzbischof Amphilocheus von Cyzicus er seinen Söhnen die dem Phalaris zugeschriebenen ἀναφερμένους Briefe (auf welche auch Sir William Temple so viel hält) als die schönsten Muster empfiehlt. Er kennt übrigens alle Zeiten seiner Nationalliteratur und führt Kirchenväter und spätere Grammatiker oft an. Zum Vergnügen im Lager muss Meletius, Bischof von Arta, ihm die Erotiker senden. Die Hauptaufmerksamkeit verdienen jedoch seine historischen Aufsätze, nämlich mehrere Briefe über Kriegsvorfälle, und besonders die Seite 315 bis 340 abgedruckte Rede, πρεσβευτικὸς πρὸς Γερμανοὺς περὶ εἰρήνης, vom J. 1691, auf die er sich mit Recht etwas einbildete

Es wäre merkwürdig durch die Patriarchaldruckerei von dem Wissen und Wirken solcher Männer, wie der alte Maurocordat und seine Freunde, mehr Proben und Berichte zu erhalten und die Berührungspunkte der Nation mit der Literatur anderer europäischen Nationen vervielfältigt zu sehen.

E. Γ. Δ. τῆς Κ. τ. Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΕΛΕΓΧΟΣ

Προλεγόμενα	Σελίς
Βίος Ἀλ. Μαυρ. τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων	γ πγ

Ἐπιστολαὶ παιδαγωγικαί.

1. Ἰακώβω	Ἄλλὰ σὺ μὲν ἀποδεδημηγότας	3
2. Ἰακώβω	Κἀγὼ ὑγιαίνω καὶ σὲ ὑγιαίνειν	4
3. Ἰακώβω	Διὰ πολλῶν ἐμὲ προσπεποιηκὸς	6
4. Ἰακώβω	Κάλλιστα τὸ ὅτι τέκνων οὐκ ἐφάπτεται	8
5. Ἰακώβω	Ἄλλὰ τὴν σὴν μακρὰν σιωπὴν	8
6. Ἰακώβω	Ἄλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις, ὦ ἴαθές,	10
7. Ἰακώβω	Ὅσον γε τῶν ἐμῶν παίδων ὀρέγομαι	10
8. Ἰακώβω	Ἰδέα μοι καὶ τερπνά	12
9. Τοῖς παισίν	Καὶ τὴν μὲν ὑμετέραν μητέρα	13
10. Τοῖς παισίν	Χαλινῶν ἐπιδειῖται τὸ νεάζον	15
11. Τοῖς παισίν	Τραχεῖα ἢ ἐπ' ἀρετῆς ὁδὸς	18
12. Σκαρλάτῳ	Οὐκ ἐκ τούτου σοι, ὦ φίλτατε.	19
13. Νικολάῳ	Ὦν ἢ ἐκ φύσεως ἢ ἀπὸ τύχης	20
14. Τοῖς παισίν	Ἔως πότε τῆ χύδην, ὦ ποθεινότατοι	20
15. Νικολάῳ	Ὡ πόσης ἀπὸ τῶν σῶν γραμμάτων	22
16. Νικολάῳ	Τοῖς σοῖς ἐντυχόντι λατινικοῖς	22
17. Νικολάῳ	Ἄντι τῶν ὑπεργμένων εὐχῶν	23
18. Νικολάῳ	Ἑλληνιστὶ καὶ τῆ ἀγοραία διαλέκτῳ	23
19. Νικολάῳ	Ἰδού σοι ρεῖ κατὰ ροῦν	26
20. Νικολάῳ	Τῶν σῶν γραμμάτων ἐν τῆ Φιλίππου	27
21. Σκαρλάτῳ	Φρόνησις καὶ ἀνδρεία ἐξ Ἰσοῦ	28

Ε.Υ.Δ. Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

		Σελίς
22.	Τοῖς παισίν Καλή μὲν ἡ θεωρία	28
23.	Τοῖς παισίν Πολλοὺς τῶν φίλων ὡς ὑμᾶς ἐπιφοιτῶντας	31
24.	Ἰωάννη Ὡς οὐκ ἂν ὄφελεν ἰκετῶν	38

Οἰκειακαί.

25.	Παλασίω Τῆς ἐπεράστου καὶ περισπουδάστου	45
26.	Σπαντωνῆ Τὰ παραμυθητικὰ γράμματα	51
27.	Σπαντωνῆ Τοσοῦτον ἄρα φίλος εἰλικρινῆς	53
28.	Τοῖς παισίν Ἐρρωσθέ μοι, φίλτατοι	53
29.	Τοῖς παισίν Φεῦ τῆς ραθυμίας,	53
30.	Ἰακώβω Χαλεπὸν μὲν τῆς ἐνεγλαμένης	54
31.	Ἰακώβω Τὰ πρῶτά μοι τῆς ἐπανελθούσης	55
32.	Τοῖς παισίν Τὸ θέρος παρῆκε	56
33.	Ἄνωνύμω Οἶσθα καλῶς ἐπόσα περὶ Ἰφαιστου	57

Φιλικαὶ καὶ συστατικαί.

34.	Δοσιθέω Πατριάρχῃ Ὅσῃν ἐμοὶ παρέσχε	61
35.	Δοσιθέω » » Τρίτην ταύτην ἐπιστολήν	62
36.	Ἄνωνύμω Χαίρων μὲν παρὰ τὴν ὑμετέραν	64
37.	Κοσμᾶ Κλαυδ. Ἐξ τῆς ἑτέρας ἐπιστέλλων	65
38.	Κων. Δούκα Βοεβόδα Αἱ διὰ μακρῶν συστάσεις	66
39.	Κων. Βασσαράβα Παῖδες εἰσιν ἡμῶν οἱ λόγοι	66
40.	Σπαντωνῆ Φροντίσι διασπώμεθα	67
41.	Σπαντωνῆ Καὶ Συνεσίω μὲν τῷ πάνυ	69
42.	Σπαντωνῆ Τέρπει ρὲν ὡς ἀπὸ φίλου	70
43.	Σπαντωνῆ Εἰ καὶ ἦθος καὶ τρόπον	74
44.	Παλασίω Τὴν διάπυρον ἔφρσιν	77
45.	Κ. Καντακουζηνῶ Ταῖς φιλαίαις χρώμενοι δυνάμεσι	78
46.	Μ. Μουσελίμῃ Ὑλῆν ὑποτίθημί σου	79
47.	Ἄνωνύμω Ἐκόμπάζον μὲν παρὰ πολλοῖς	79
48.	Σεβαστῶ Τὴν ἀπέραντόν σου σιωπήν	80
49.	Ἰ. Κομνηνῶ Καὶ παρόντι μὲν ἐναγχος	81

		Σελίς
50.	Ἄνωνύμω	Ἔχει μὲν οὖν ἡ φιλία 82
51.	Ἄνωνύμω	Χθὲς κατέλαβε τὴν βασιλεύουσαν 83
52.	Χρυσάνθω Νοταρᾷ	Ἐκ τῶν σῶν γραμμάτων ἔγνων 84
53.	Ἰακώβω	Τὴν Ἀδριανούπολιν, ὧ φιλότης, 87
54.	Ἰακώβω	Τὴν εἰς βασιλεύουσαν ἄφιξιν 88
55.	Ἄνωνύμω	Βραχὺν ὄντα τὸν βίον. 89

Πολιτικάί.

56.	Ἰωάννη ἀδελφῶ	Τὴν σὴν ἐκομισάμην 93
57.	Δεπουτάτοις Χίου	Ὅποσα τοῖς πρέσβεσιν ὑμῶν 94
58.	Ἄνωνύμω	Σὺ μὲν, ὧ ἴθαθέ, ἤδη 95
59.	Ἄνωνύμω	Δεκαετίαν ὄλην 95
60.	Ἄνωνύμω	Διὰ πολλῆς ἀποκεχρημένου σοι 96
61.	Ἄνωνύμω	Λίαν ἄσμενος ἐκομισάμην 99
62.	Ἰακώβω	Οἱ μὲν γεωργοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν 100
63.	Ἰακώβω	Ἐπιστέλλειν σοι βουλόμενος 103

Ἐκκλησιαστικάί.

64.	Δοσιθέω Ἱεροσολ.	Πρὸ ἡμερῶν οὐκ ὀλίγων. 107
65.	Γερασίμω Ἀλεξ.	Πέρυσι στρατευομένω 108
66.	Γερασίμω Ἀλεξ.	Ἰερὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος. 109
67.	Συνοδικῇ πρὸς Γ. Ἀλεξ.	Καινοτομίας τινὸς εἰσηγητὴν 112
68.	Καλλινίκω Οἰκ. Π.	Καταπέφευγεν ὡς ἐμέ. 115
69.	Καλλινίκω Οἰκ. Π.	Ἐἴ τω βουλήν ὑποθεῖη τις 116
70.	Τοῖς ἐν Κωνσ. Ἀρχιερ.	Πάντες μὲν ὑπὲρ τοῦ κοινού 117
71.	Ἀγγιᾶλου Δανιήλ.	Οὐκ ἀπεικότως 119
	(Ἐπιστ. Συνοδική) 121
72.	Κυζίκου Κυρίλλω	Ζηλωτῆς εἰμι. 123
73.	Νεοφύτῳ Φίλιπ.	Τοῖς σοῖς ἀχθεσθεῖς δανεισταῖς 125
74.	Μελετίῳ Ναυπάκτου	Βραδὺ μὲν 127
75.	Ἰωαννικίῳ Σιναίου.	Ἐπαινώ τὴν ὑπὲρ εἰρήνης 129
76.	Ἄνωνύμω	Βαρὺν ἀράμενος πόλεμον. 130
77.	Χρυσάνθω Καισ.	Τὴν σὴν κατὰ τὴν Εὐρώπην 130

Ἐπιτιμητικὰ καὶ παραινετικὰ.

	Σελίς
78. Ἀνωνύμῳ Φοιτῶσιν, ὦ φιλότις,	135
79. Κωνσταντίνῳ Ὡν με κατηγορηκας	135
80. Κωνσταντίνῳ Πάμπολλα μὲν ἐστίν	136
81. Ἀνδρονίκῳ Τοῖς κρείττοσιν ἴσοι	136
82. Ἀνδρονίκῳ Ἐγκαλεῖς ἔμοι γε	137
83. Χρυμύσῳ Προσηγῆς σὺ	139
84. Παυλῶ Τῶν ὑπεργμῆνων ὀπόσοι	139
85. Ἀνωνύμῳ Τοῦ μὲν εἰδέναι ἢ δόκησις	140

Διηγηματικὰ.

86. Ἀνωνύμῳ Ὡς γε μοι λιπαρὲς	145
87. Δοσιθέῳ Ἱεροσολ. Πάρεμι μὲν σὺν τοῖς ὀθωμανικοῖς	146
88. Δοσιθέῳ Ἱεροσολ. Καὶ ὀπόσα μὲν ἐπελαύνουσι	148
89. Δοσιθέῳ Ἱεροσολ. Καὶ πάλιν εἰς Βέλγγραδα	155
90. Κ. Δούκα Βοεβόδα Δεινὴ καὶ χαλεπὴ τις Ἐνωὶ	162
91. Ἐπισ. διηγηματικὴ Τοὺς ὀθωμανοὺς ἐπὶ Γερμανῶν	164

Ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι θ', χυδαῖστί.

92. Δοσιθέῳ Ἱεροσολύμων	171
93. Δοσιθέῳ Ἱεροσολύμων	172
94. Τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀρχιερεῦσιν	173
95. Δοσιθέῳ Ἱεροσολύμων	175
96. Δοσιθέῳ Ἱεροσολύμων	176
97. Δοσιθέῳ Ἱεροσολύμων	178
98. Χρυσάνθῳ Ἱεροσολύμων	179
99. Τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις Συνόδῳ	181
100. Χρυσάνθῳ Ἱεροσολύμων	184

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελίς	Στίχος	Ἄντι	Γραπτέον
10	19	εἶναι	εἶναι
κς	30	ἀλέα	ἀλέα
λς	30	ἀπήλαυον	ἀπέλαυον
λη	17	ἀποπτύσσει	ἀποπτήσσει
νβ	23	προσεθισμὸς	« προσεθισμὸς
νη	17	ἀβελτηρίαν	ἀβελτερίαν
ξ0	11	ἀνδρειότατα	ἀνδρειότατα »
πε	32	Φραγκόπουλοι	Φραγκόπουλοι »
πς	14	1637	1636 ¹⁾
υε	5	Μυκῶνου	Μυκόνου
ρ	4	ἐκτρίβεσθαι	ἐντρίβεσθαι
ρα	5	προθυμότατον	προθυμότατον »
ρε	31	Τουρνῶφ	Τουρνφῶρ
34	10	ἦν	ἦν
50	20	μεταστάσει	μεταστάση
52	13	ἐφίημι	ἀφίημι
74	20	²⁾	¹⁾
84	19	Ἄνωνύμῳ	Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ
116	20	ὄψέ ποτέ μοι	ὄψέ ποτέ μοι
166	8	γὰς	γάρ

¹⁾ Ἡ χρονολογία αὕτη, ἀναφερομένη εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων, προταχθήτω τῆς λέξεως τούτου ἐν στίχῳ 13.